

INVENT istraživanje „Kultura u vašem svakodnevnom životu“

Informator

Uvod

Ovaj informator ima za cilj da ponudi više informacija o istraživanju putem pametnih telefona pod nazivom „Kultura u vašem svakodnevnom životu“. Istraživanje se sprovodi u okviru velikog evropskog projekta, pod nazivom INVENT, Evropski inventar društvenih vrednosti kulture kao osnova za politike inkluzivne kulture u globalizovanom svetu. Ovaj projekat finansira program Evropske unije za istraživanje i inovacije Horizont 2020. Više informacija o projektu možete pronaći na <https://inventculture.eu/>.

Opšti opis i ciljevi istraživanja

U ovoj studiji putem pametnih telefona posmatramo kako ljudi starosti 18 i više godina širom Evrope dolaze u kontakt sa kulturom u svom svakodnevnom životu i kako doživljavaju istu. Studija ima za cilj da dobije precizniju sliku postavljanjem pitanja koja su bliska trenutku kada ljudi govore o kulturi ili učestvuju u kulturi. Dakle, učesnici dobijaju 6 kratkih upitnika u toku 14 dana putem svog pametnog telefona. Upitnik će se odnositi na kulturne aktivnosti koje planiraju da rade, na kulturne aktivnosti koje doživljavaju u tom trenutku ili su iskusili neposredno pre nego što dobiju upitnik i kako se s tim u vezi osećaju. Upitnik će se takođe odnositi na razgovore o kulturi koje vode u tom trenutku, ili su iskusili neposredno pre nego što dobiju upitnik, i kako se osećaju. Svaki upitnik je veoma kratak: biće potrebno oko 1 do 2 minuta da se popuni. Na početku studije, učesnici dobijaju i kratku opštu anketu koja traži od njih osnovne informacije.

Upitnici se mogu povezati sa kulturnim događajima koje organizuju kulturne organizacije. Istraživački projekat je uspostavio saradnju sa nekoliko kulturnih organizacija koje su upoznate sa celokupnim projektom i pristale su da učestvuju.

Informacije o projektu

Naslov projekta	INVENT, Evropski inventar društvenih vrednosti kulture kao osnova za politike inkluzivne kulture u globalizovanom svetu INVENT, European Inventory of Societal Values of Culture as a Basis for Inclusive Culture Policies in the Globalizing World
Ime istraživača	Prof. dr Goran Tomka
Ime organizacije	Centar za empirijske studije kulture Jugoistočne Evrope CESK
Finansiranje projekta	Program za istraživanje i inovacije Evropske unije Horizont 2020, posebno poziv „Društvena vrednost kulture i uticaj kulturnih politika u Evropi“
Cilj istraživanja	Projekat ima za cilj da identifikuje elemente koji treba da budu prisutni u kulturnim politikama kako na evropskom tako i na nacionalnom nivou, kako bi se pomoglo u realizaciji strateških ciljeva Nove evropske agende za kulturu.

Rezime etičkih procedura

Ovo istraživanje je odobrio Odbor za etičku reviziju ESHCC Univerziteta Erasmus u Roterdamu. Za anketu važe sledeća pravila:

- Ova anketa je namenjena samo osobama koje imaju 18 godina ili više. Pre početka anketiranja, svaki učesnik treba da potvrdi da se ovo pravilo odnosi na njega ili nju.
- Studija se sastoji od 1 osnovnog upitnika i 6 upitnika koji se šalju učesnicima tokom 14 dana.
- Učešće u anketi je potpuno dobrovoljno, što znači da učesnici mogu prekinuti u bilo kom trenutku tokom učešća. Na početku prvog upitnika, svaki učesnik treba da potvrdi da se slaže da dobrovoljno učestvuje („aktivni pristanak“). Čak i kada učesnici potpišu potvrdu da učestvuju dobrovoljno, oni i dalje mogu da prestanu u bilo kom trenutku tokom ankete bez posledica („pravo na odustajanje“). Ovo se odnosi na sve upitnike koji se šalju tokom studije.
- Potvrđivanje izjave o informisanoj saglasnosti u vezi sa njihovim učešćem u anketi znači da se učesnici slažu da se informacije koje daju popunjavanjem upitnika koriste za istraživački projekat opisan gore, pod strogim uslovima navedenim u nastavku.
- Sve informacije koje učesnici daju popunjavanjem upitnika tokom studije – dakle, svi odgovori na pitanja – biće strogo poverljivi. To znači da se izveštaji koji koriste informacije iz rezultata ankete nikada ne mogu pratiti do pojedinačnih učesnika. Anonimnost učesnika u rezultatima istraživanja je zagarantovana u svakom trenutku.
- Nalazi ove ankete biće korišćeni isključivo u akademske istraživačke svrhe. To znači da se podaci iz ankete koriste za izveštaje koje istraživači pišu za Evropsku uniju, za akademske publikacije istraživača (u skladu sa predlogom projekta) i za sekundarnu analizu drugih istraživača.
- Upitnici se šalju učesnicima putem aplikacije M-path. M-path je besplatna i sigurna aplikacija koju je kreirao Univerzitet u Leuvenu (Belgija). Učesnici preuzimaju aplikaciju i kontaktiraju istraživački tim putem aplikacije. Učesnici će zatim dobiti upitnike u različito vreme tokom perioda istraživanja. Kada se period istraživanja završi, učesnici mogu da izbrišu aplikaciju sa svog telefona. Aplikacija se koristi samo za slanje upitnika i primanje odgovora učesnika. Nikakvi drugi lični podaci se ne preuzimaju. Aplikacija takođe ne instalira kolačiće ili druge programe.
- Fajlovi sa podacima koji sadrže nalaze istraživanja čuvaju se na zaštićenom mestu koje je dostupno samo ključnim istraživačima projekta i menadžerima podataka na univerzitetima saradnicima. Kopije fajlova sa podacima dostavljaju se Evropskoj uniji kao dokaz o obavljenom poslu.
- Fajlovi sa podacima koji sadrže odgovore na anketu ne sadrže podatke o učesnicima (npr. adresu e-pošte ili druge kontakt informacije). Takve informacije koje se mogu identifikovati su samo privremeno dostupne istraživačkoj agenciji koja sprovodi terenski rad i biće izbrisane kada se terenski rad ankete završi. Istraživači projekta nemaju pristup ovim informacijama koje se mogu identifikovati.
- Na osnovu testiranja procenjuje se da popunjavanje jednog upitnika traje otprilike 1-2 minuta. Učesnici ne mogu da ulože žalbu ako smatraju da je ova procena netačna, ali mogu zaustaviti anketu u bilo kom trenutku.
- Istraživači izjavljuju da su otvoreni i dostupni za pitanja tokom i nakon učešća putem e-pošte (invent@eur.nl).
- Za istraživačke probleme ili bilo koje drugo pitanje u vezi sa istraživačkim projektom, zadužen je službenik za zaštitu podataka Univerziteta Erasmus, mr Marlon Domingus (fg@eur.nl).

Rezime postupka anketiranja

Anketa je osmišljena da prikupi informacije o tome kako pojedinci koji imaju 18 ili više godina u Evropi misle o kulturi sa ciljem da se doprinese razvoju nove kulturne politike Evropske Unije. Istraživači su se postarali da su sve teme obrađene u anketi u bliskoj vezi sa predlogom projekta koji je odobrio Evropski istraživački savet.

- Potencijalni rizici/nelagodnost za učesnike tiču se intenziteta studije. Od učesnika se traži da odgovore na upitnike 6 puta u toku 14 dana. Istraživači veruju da su etičke procedure dovoljne da se nose sa ovim rizicima. Pre svega, učesnici su dobili objašnjenje procedure. Drugo, učesnicima je objašnjeno da mogu da odustanu kad god žele, a u redu je i ako propuste određena obaveštenja.
- Potencijalne koristi za učesnike odnose se na mogućnost davanja doprinosa razvoju nove evropske kulturne politike. Učesnici takođe mogu dobiti uvid u svoje dnevne aktivnosti putem aplikacije koja se koristi.
- Deljenje rezultata ankete: Rezultati istraživanja će biti dokumentovani u izveštajima za Evropsku uniju, koji će biti dostupni na veb stranici projekta. Broj, priroda i vremenski raspored ovih izveštaja pratiće opis u predlogu projekta.

Izjava o informisanoj saglasnosti

Svi učesnici koji žele da učestvuju u obavezi su da potvrde izjavu o informisanom pristanku pre početka ankete, kojom ukazuju da:

- imaju 18 godina ili više;
- Razumeju i slažu se sa etičkim smernicama opisanim u ovom dokumentu;
- Njihovo učešće u anketi je dobrovoljno i da imaju pravo da prekinu svoje učešće u bilo kom trenutku bez navođenja razloga;
- Oni razumeju šta se od njih očekuje tokom studije;
- Znaju da će tokom istraživanja na svoj telefon dobiti nekoliko upitnika sa zahtevom da ponude odgovore;
- Oni dozvoljavaju istraživačima da koriste informacije koje daju, u etičkom okviru opisanom u ovom dokumentu.

Pre nego što učesnici daju saglasnost, ponuđena im je prilika da pročitaju gore navedene informacije.

DETALJI PROJEKTA I POSTOJEĆE ETIČKE PROCEDURE

Ovaj opširniji informator ima za cilj da ponudi više informacija učesnicima koji žele da saznaju više, ali i da informiše EU projektne službenike, EU recenzente projekta i druge zainteresovane strane.

Informacije o projektu

Naslov projekta	INVENT, Evropski inventar društvenih vrednosti kulture kao osnova za politike inkluzivne kulture u globalizovanom svetu INVENT, European Inventory of Societal Values of Culture as a Basis for Inclusive Culture Policies in the Globalizing World
Ime istraživača	Prof. dr Goran Tomka
Ime organizacije	Centar za empirijske studije kulture Jugoistočne Evrope CESK
Finansiranje projekta	Program za istraživanje i inovacije Evropske unije Horizont 2020, posebno poziv „Društvena vrednost kulture i uticaj kulturnih politika u Evropi“
Cilj istraživanja	Projekat ima za cilj da identifikuje elemente koji treba da budu prisutni u kulturnim politikama kako na evropskom tako i na nacionalnom nivou, kako bi se pomoglo u realizaciji strateških ciljeva Nove evropske agende za kulturu.
Procedura istraživanja	Projekat se sastoji od različitih faza i metoda prikupljanja podataka. U fokusu su pre svega mišljenja, percepcije i ponašanja građana u pogledu dešavanja i trendova u kulturi u sadašnjem društvu. U poređenju sa ranijim studijama, ovo istraživanje posebnu pažnju posvećuje (a) „svakodnevnoj kulturi“ građana, (b) uticaju društvenih megatrendova globalizacije, evropskih integracija i migracija, digitalizacije i rastuće društvene nejednakosti i (c) koristi različite metodologije (ankete, intervjui, fokus grupe, analize društvenih medija, anketa na pametnim telefonima) kako bi pružilo otvoreniji, „odozdo prema gore“ prikaz onoga što građani smatraju važnim u kulturi. Ovi uvidi građana će opremiti kreatore kulturnih politika sa efikasnim alatima za merenje, razumevanje i povećavanje uticaja kulturnih politika. Studija putem pametnih telefona – na koju se ova informacija odnosi – podrazumeva niz kratkih upitnika o svakodnevnim kulturnim susretima građana Evrope koji žive u 9 različitih zemalja. Anketa će biti sprovedena putem aplikacije koju učesnici besplatno preuzimaju.

Detaljan opis postupka anketiranja

U ovoj anketi posmatramo kako ljudi sa 18 godina i više širom Evrope dolaze u kontakt sa kulturom u svom svakodnevnom životu i kako doživljavaju kulturu. Studija ima za cilj da dobije precizniju sliku postavljanjem pitanja koja su bliska trenutku i ambijentu u kojem ljudi govore o kulturi ili učestvuju u kulturnom životu. Dakle, učesnici dobijaju 6 kratkih upitnika u toku 14 dana putem svog pametnog telefona. Upitnik će pitati o kulturnim aktivnostima koje planiraju da preduzmu, kulturnim aktivnostima koje doživljavaju u tom trenutku ili su iskusili neposredno pre nego što dobiju upitnik i

kako se u vezi sa ovim dešavanjima osećaju. Svaki pojedinačan upitnik je veoma kratak: biće potrebno oko 1 do 2 minuta da se popuni. Na početku studije, učesnici dobijaju i kratku opštu anketu koja traži opšte informacije o njima.

Upitnici se mogu povezati sa kulturnim događajima koje organizuju kulturne organizacije. Istraživački projekat ima saradnju sa nekoliko kulturnih organizacija koje su upoznate sa celokupnim projektom i pristale su da učestvuju.

Kultura se može razumeti na mnogo različitih načina. Stoga se pitanja u ovoj anketi odnose na različite aspekte kulture, kao što su muzika, televizija, knjige, hrana, izlaske, hobije, sport, igre, internet, poznate ličnosti itd. Za ovu studiju isključujemo posao, školu, odnose i ličnu negu.

Anketni upitnik su izradili istraživači u projektu i sadrži doprinose svih zemalja uključenih u projekat. Anketni upitnik je testiran u svakoj zemlji u prevodu prve verzije. Komentari i predlozi su ugrađeni u novu verziju. Zatim su istraživači identifikovali moguće probleme sa prevodom i razgovarali o njima, što je dovelo do prevoda druge verzije. Zatim su sve prevode proveravali profesionalni prevodioci. Konačna verzija anketnog upitnika (prevodi) poslata je odboru za etičku procenu Erasmus univerziteta u Roterdamu, zajedno sa sadašnjim informativnim listom i potrebnim informacijama u zemlji o kojoj je reč. Etičko odobrenje je obezbeđeno.

U svakoj zemlji, konačnu verziju anketnog upitnika je preveo i programirao lokalni istraživački tim u aplikaciji M-path.

Struktura upitnika i pojašnjenje pitanja

Istraživači su se postarali da se sve teme obrađene u anketi odnose na predlog projekta koji je odobrio Evropski istraživački savet. Istraživači su vodili računa da sva pitanja budu formulisana tako da budu konkretna, da se na njih može odgovoriti i neutralna, u skladu sa standardnim smernicama za dizajn ankete.

Anketni upitnik se sastoji od sledećih delova.

1. Opšte karakteristike i demografija

Pitanja u ovom delu tiču se, pre svega, demografskih detalja koji su potrebni da bi se proverilo da li je realizovani uzorak učesnika reprezentativan za ukupnu populaciju. Stoga tražimo pol, godine, najvišu školsku spremu i mesto stanovanja ispitanika. Većina ovih osobina je takođe relevantna za centralna pitanja projekta. Projekat će ispitati da li se percepcije i iskustva kulture, kao i mišljenja o širem kulturnom razvoju i kulturnoj politici razlikuju među različitim društvenim grupama u Evropi. Da bismo znali u kom pravcu bi evropski građani želeli da se evropska kulturna politika razvija, važno je razumeti razlike između polova, starosnih kategorija, osoba sa različitim nivoom obrazovanja i/ili zanimanja i osoba koje žive u različitim delovima zemlje. Neke razlike u ovim faktorima mogu objasniti različita mišljenja ili kulturne potrebe.

2. Iskustva sa kulturom u svakodnevnom životu

Jedan od osnovnih ciljeva projekta je da se bolje razume koje aspekte kulture evropski građani smatraju važnim, u kojim aktivnostima učestvuju i kako je to povezano sa njihovim blagostanjem i društvenim odnosima. U istraživanju putem pametnih telefona, posebno se fokusiramo na kulturu svakodnevnog života. Postoje tri različite verzije ili staze studije pametnog telefona. Verzija na koju se odnosi ovaj dokument selektuje ispitanike i kulturne događaje putem kulturne organizacije sa kojom su istraživači uspostavili saradnju.

Pitanja u ovom delu studije odnose se na to kako posetioci specifičnih kulturnih dešavanja (predstava, koncerata ili izložbi) doživljavaju ove događaje. Studija je postavljena u saradnji sa kulturnim organizacijama koje dovode istraživače u kontakt sa članovima publike. Pre događaja postavljaju se određena pitanja i pitaju se o očekivanjima u vezi sa događajem. Ostala pitanja se postavljaju nakon događaja. Ova pitanja se tiču kako su doživeli događaj i sa kim su ga posetili.

Predviđeni ili potencijalni rizici ili nelagodnosti

Istraživači kao najrelevantniju nelagodu vide intenzitet studije. Od učesnika se traži da odgovore na upitnik 6 puta u toku 14 dana. Istraživači veruju da su etičke procedure dovoljne da se nose sa ovim rizicima. Pre svega, učesnici su dobili objašnjenje procedure. Drugo, učesnicima je objašnjeno da mogu da odustanu kad god žele, a to je u redu i ako propuste određena obaveštenja.

Istraživači takođe primećuju da su u izradi ankete primenjene najbolje prakse u pogledu metodologije. Konkretno, tokom čitavog procesa konsultovan je Otvoreni priručnik metodologije uzorkovanja iskustva¹.

Potencijalni benefiti

Ovo istraživanje je deo većeg istraživačkog projekta koji se bavi važnim društvenim problemom: kako Evropa može bolje da zadovolji potrebe svojih građana u pogledu kulture? Ovo pitanje se postavlja u kontekstu većih društvenih dešavanja koja utiču na svakodnevni život građana, kao što su sve veća globalizacija, tokovi migracija, rastuća društvena nejednakost i digitalizacija.

Istraživanje putem pametnih telefona će generisati uvid u kulturna iskustva građana iz svakodnevnog života koja kreatori politike često ne uzimaju u obzir. Iako ispitanici možda neće naići na neposredne koristi od učešća, postoji šira društvena korist koja povratno može da utiče i na same ispitanike. Odabirući pristup odozdo prema gore, istraživanje omogućava učesnicima da daju doprinos evropskim politikama, omogućavajući im da kasnije – nadamo se – vide efekte svog učešća. U opštijem smislu, istraživanje ima za cilj da smanji jaz između građana i kulturnih politika u Evropi.

Neposredna korist za učesnike je to što dobijaju uvid u sopstveno ponašanje i osećanja tokom studije putem aplikacije.

Vidljivost rezultata

Rezultati istraživanja biće objavljeni u izveštajima za Evropsku uniju, koji će biti dostupni na sajtu projekta. Broj, priroda i vremenski raspored ovih izveštaja pratiće predlog projekta.

U kasnijoj fazi biće napisani akademski članci koji će koristiti podatke ankete. Ovi članci će biti objavljeni u „formatu otvorenog pristupa“, što znači da su dostupni bez plaćanja naknade za licencu izdavačima. Svi objavljeni akademski članci biće objavljeni na sajtu projekta.

---

¹ Myin-Germeys, I. & Kuppens, P. (2021). The Open Handbook of Experience Sampling Methodology. Second edition. Leuven: REAL. ISBN: 9798417682889.

Poverljivost

Podaci koji se prikupljaju putem ankete tretiraju se kao poverljivi podaci. To znači da kada istraživači izveštavaju o nalazima ankete, oni ulažu sve moguće napore da čitaoci izveštaja ne mogu da identifikuju koji je učesnik dao koji odgovor. Učesnici ostaju anonimni u svim izveštajima koji koriste podatke ankete. Ova poverljivost se uspostavlja na više načina.

Pre svega, podaci koji se odnose na identitet učesnika (npr. adresa e-pošte ili druge kontakt informacije) čuvaju se odvojeno od odgovora koje učesnici daju. Podaci uključeni u analizu podataka i izveštaj o istraživanju (faza analize podataka i faza izveštavanja) ne mogu se pratiti do osoba koje se mogu identifikovati.

Drugo, anketa ne sadrži pitanja koja mogu identifikovati pojedince. Ne postoje pitanja koja od ispitanika zahtevaju nivo detalja ili njihove specifičnosti koji mogu doprineti identifikaciji ispitanika.

Konačno, izveštaji će uglavnom predstavljati nalaze u zbirnom formatu. To znači da se najvećim delom predstavljaju statistički sažeci odgovora za određene grupe ispitanika. Odgovori na otvorena pitanja iz ankete mogu se iznositi pojedinačno, ali neće biti otkriveno ko je dao konkretan odgovor.

Sve u svemu, svi direktni identifikatori biće uklonjeni iz različitih skupova podataka, kao i indirektni identifikatori koji nisu neophodni za ponovno korišćenje podataka. Štaviše, nivo detalja određenih indirektnih identifikatora (na primer geografske informacije, profesija/zanimanje) će biti smanjen (na primer, agregacijom) kada se podaci dele sa drugima ili ih arhiviraju u javnoj arhivi.

Čuvanje i zaštita podataka

Konzorcijum će koristiti Research Drive kao bezbedno okruženje za skladištenje, razmenu i obradu podataka. EUR (Erasmus University Rotterdam), kao koordinator INVENT projekta, potpisao je ugovor o procesiranju podataka sa SurfSara Research drive-om. SurfSara Research disk ima ISO27001 sertifikat i poštuje sledeće bezbednosne mere za pouzdano skladištenje podataka:

- 1) Šifrovanje na strani servera;
- 2) Podaci šifrovani u prenosu (SSL) (Kualis SSL test: ocena A);
- 3) Opcije za šifrovanje podataka u mirovanju;
- 4) Godišnje revizije;
- 5) Bezbednost: procedura i pen-testing;
- 6) Usklađenost sa SURF standardnim okvirom za usluge u oblaku, AVG & GDPR;
- 7) Pregledi izvornog koda;
- 8) Stroga kontrola pristupa data centru;
- 9) Podaci koji se čuvaju takođe će biti provereni na malver (u konsultaciji sa institucijama);
- 10) Redovno se vrše skeniranja ranjivosti;
- 11) SURFsara ima ISO/IEC27001 sertifikat (standard za bezbednost informacija);
- 12) Kada se datoteke izbrišu, biće sačuvane kao rezerva do 30 dana (u izbrisanim stavkama);
- 13) Na 24 sata će se praviti rezervna kopija za sve projekte koji se mogu oporaviti (ne po posebnom projektu već za sve projekte odjednom);

14) Opcija arhiviranja podataka na traci u svakom trenutku kada projekat zahteva;

15) Monitoring 24/7 vršiće SURFSara, a izveštaji se mogu dobiti na zahtev.

Deo ovih osnovnih tehničkih bezbednosnih mera je i 2-faktorska autentifikacija, koja obezbeđuje da se podaci čuvaju iza dva bezbednosna sloja.

Kompenzacija

Znak zahvalnosti se može ponuditi u obliku malog poklona (maksimalne vrednosti od 10 evra) i/ili nasumično izvučene nagrade. Razlog za pružanje ovakvog podsticaja bi bio taj što popunjavanje ankete iziskuje značajno vreme od ispitanika, a davanje malog znaka zahvalnosti čini se prikladnim i što je danas uobičajena praksa među profesionalnim anketnim agencijama u mnogim evropskim zemljama. U slučaju da pružimo takav podsticaj, jasno ćemo naznačiti da je ovo samo nominalni znak zahvalnosti za učešće. Takođe ćemo se pobrinuti da svi ispitanici koji su popunili anketu i koji su naveli da bi želeli da dobiju poklon vaučer dobiju ovaj poklon vaučer. Kao što je gore objašnjeno, adrese e-pošte ili poštanske adrese koje ispitanici daju u ovu svrhu biće privremeno uskladištene u posebnoj datoteci (tj. potpuno odvojeno od odgovora učesnika na pitanja ankete). Kada ispitanici dobiju svoj poklon vaučer, ovaj fajl će biti izbrisan.

Pravo na odustajanje

Svi učesnici imaju pravo da odustanu od učešća u anketi u bilo kom trenutku. Ovo je takođe jasno saopšteno u informacijama o saglasnosti na početku ankete.

Učesnici nemaju pravo da povuku svoje podatke nakon što su popunili anketu i dostavili svoje odgovore. Osiguraćemo da se podaci ne mogu povezati sa pojedinačnim ispitanicima. Zbog toga će biti teško povući podatke nakon što ispitanici popune anketu, ali ispitanici mogu odustati u bilo kom trenutku tokom svog učešća. Ispitanici koji su napustili anketu tokom svog učešća mogu signalizirati u polju za komentare upitnika da žele da povuku podatke koje su dali do trenutka kada su odlučili da odustanu.

Izjava o saglasnosti

Svi učesnici koji žele da učestvuju treba da potvrde izjavu o informisanom pristanku pre početka ankete, kojom ukazuju da:

- imaju 18 godina ili više;
- Razumeju i slažu se sa etičkim smernicama opisanim u ovom dokumentu;
- Njihovo učešće u anketi je dobrovoljno;
- Oni dozvoljavaju istraživačima da koriste informacije koje daju, u etičkom okviru opisanom u ovom dokumentu.

Ovo je dobrovoljni informisani pristanak koji je aktivan po prirodi, što znači da:

- Učesnicima se daje slobodan izbor da učestvuju ili ne;
- Učesnici su informisani o sadržaju i ciljevima ankete, posledicama njihovog učešća i načinu na koji će informacije koje daju biti korišćene;

- Pre nego što učesnici potpišu formular za saglasnost, imaju priliku da pročitaju ovaj informator prateći ponuđeni linka;

- Od učesnika se traži da daju aktivnu saglasnost: potrebno je da obeleže polje za saglasnost kako bi potvrdili da su razumeli uslove istraživanja i da dobrovoljno pristaju da učestvuju.